

Iva PROCHÁZKOVÁ: Uzly a pomeranče

Nabral dech a prudce plivl. Slina přistála Hugovi na bradě a klouzala mu po krku k okraji trička. Setřel ji rukávem.

„Seš mrtvola!“ zařval.

„Až po tobě,“ odpověděl Darek. Vzápětí uskočil, protože Hugo se na něho vrhl, ruku s klackem napřaženou nad hlavou. Darkovi se podařilo uhnout ráně, ale váha Hugova těla ho přimáčkla k hřbitovní zídce, ostrý vyčnívající kámen mu roztrhl svetr a zapíchl se mu mezi lopatky. Sykl a vymrštil pěst směrem k Hugově čelisti. Trefil ho jen slabě ze strany do ucha, protože Hugo v poslední chvíli odvrátil hlavu.

„Hehe,“ předstíral, že se nemůže udržet smíchy. „To šimrá, vole!“ „Pošimrám tě ještě, chceš?“ Hugo se místo odpovědi znovu rozmáchl. Darek si přikryl hlavu rukama. Ucítí silnou ránu na předloktí, bolest mu vystřelila až do konečků prstů a okamžitě ho zmobilizovala. Spíš instinktivně než s rozmyslem vyrazil kolenem proti Hugově rozkroku. Hugovi podklesly nohy a zlomil se v pase. Darek ustoupil, napjatě ho pozoroval, vyčkával. Klidně to mohla být přetvářka, lest, na kterou ho chtěl Hugo nachytat, aby ukolébal jeho ostražitost a o to silněji udeřil. Ale když mu vypadl klacek z ruky a tvář mu zkroutila křečovitá grimasa, napětí z Darka spadlo. Pochopil, že boj skončil. Rychle posbíral vysypané učebnice, nastrkal je zpět do aktovky a s pohledem stále přilepeným k Hugovi začal couvat podél zídky. „To máš za to!“ křikl. Slyšel ve vlastním hlase provinilý tón, který ho rozčiloval. Jako kdyby to nebyl Hugo, kdo rvačku vyvolal.

„Polib si...“ zamumlal Hugo sotva slyšitelně přes sevřené zuby.

„Říkal jsem ti, že máš ségru nechat na pokoji! Jak na ni příště sáhneš, kopnu tě ještě víc! Přistaneš támhle v kyticích!“ Kývl hlavou k hřbitovu, kde se ježil les křížů a náhrobních kamenů, teď na jaře bohatě ozdobených květinami. Jednu z těch kytic tam před dvěma dny donesli s Emou. Omotala žluté tulipány křiklavou stuhou z lesklého papíru, kterou zavázala na mašli. Darkovi se stuha nelíbila a tušil, že se ani matce nelíbí, ale na tom nezáleželo.

„Zmiz, vole! Dej si padáka!“ ozval se Hugo, už ne tak slabým hlasem. Darek raději zrychlil. Znal Hugovu urputnost a rychle se dobíjející baterie. Při jedné z dřívějších rvaček, která se odbývala za tratí, proti němu Hugo v samém závěru, kdy už všechno ukazovalo na Darkovo vítězství, vystartoval s takovou prudkostí,

Ukázka z knihy Ivy Procházkové „Uzly a pomeranče“ (str. 6-16) vydané nakladatelstvím Albatros v roce 2011.

© Albatros Praha, 2011. Veškerá práva vyhrazena.

<http://www.goethe.de/cesko/pekneodzacatku>

**GOETHE
INSTITUT**

Sprache. Kultur. Deutschland.

že společně spadli na kamenitý násep. Hugo si při té příležitosti zlomil malíček a Darkovi se rozbil mobil, který měl v zadní kapse kalhot. Od té doby si na Huga dával ještě větší pozor než dřív. Ne, po dalším kole opravdu netoužil. Kromě toho měl nejvyšší čas. Za pár minut bude Ema stát před školou, natahovat krk a otáčet hlavu zprava doleva jako slepice, která vyhlíží sousto. Poskytovala Hugovi a dalším dětem nevyčerpatelný zdroj obveselení. „Na, pipipi!“ volali na ni, kroutili krkem a kopírovali její škubavé pohyby. „Hele, žížala, pojď si ji sezobnout!“ Vždycky když Darek slyšel jejich pokřikování, praly se v něm dva pocity. Zatni jim tipec! Naklepni je! Rozbij jim hubu! radil mu ten první, divoký, který se dostavil takřka okamžitě. Druhý pocit přicházel pomaleji, byla v něm únava a rozmrzelost. Zlost na Emu. Jako by nemohla normálně stát a čekat! Anebo jít ze školy sama domů! Když bylo Darkovi osm, chodil všude sám a nikdo se nad tím nepozastavoval. Jenže Ema nebyla jako on, nebyla jako vůbec nikdo, koho znal. Byla jiná a on se s tím musel smířit. Musel ji mít rád tak, jak je – říkala matka. Nikdy s ní o tom nediskutoval, ale často uvažoval, jestli mít rád se dá nařídit. „Vysmahni! Utíkej za sestřičkou, aby ji nepřejela koloběžka!“ uslyšel za zády Hugův posměšný hlas. Pak přiletěl kámen. Minul. Hugo byl hromotluk, ale mířit neuměl – proto ho při fotbale stavěli do brány. Darek se už bez otáčení rozběhl k Hraběcí škole, jejíž komín vykukoval pod kopcem. Měla oloupané okapy a poškrábanou omítku a ani jinak na ní nic vznešeného nebylo, ale stála na bývalém hraběcím pozemku. I když málokdo v Poseku věděl, o kterého hraběte vlastně šlo a kde mu je konec, nikdo se nenamáhal hledat pro školu aktuálnější jméno. Chodili do ní jenom žáci první a druhé třídy, starší seděli v nové budově na kopci. Darkovi rozdělení vyhovovalo. Aspoň dopoledne neměl Emu na očích, nepotkával ji na chodbách, netrávila s ním přestávku na stejném dvoře. Někdy na ni dočista zapomněl. V takových chvílích byl lehký a bezstarostný, kopal do míče nebo šplhal po lanovém vigvamu na hřišti a předháněl se s ostatními, kdo lana a můstky víc rozkomíhá. Když si pak na sestru uprostřed hry najednou vzpomněl, zaskočil mu smích v krku a hned se díval na hodinky. Strach, že přijde pozdě, že zmeškal, že se jeho vinou sestra něco stane, ho opouštěl jen zřídka. Chodil za Darkem všude, kam se hnul, jako dotěrný pes, který se nedá odehnat. Už čekala. Uviděl ji, sotva se vynořil ze zákrutu cesty. Stála u zábradlí a mluvila s učitelkou Paterovou. Darkovi se ulevilo. V přítomnosti dospělých si posměváčci na sestru nedovolovali. Rádi si svou zábavu užili bez rizika. Jako Hugo. Musel se

Ukázka z knihy Ivy Procházkové „Uzly a pomeranče“ (str. 6-16) vydané nakladatelstvím Albatros v roce 2011.

© Albatros Praha, 2011. Veškerá práva vyhrazena.

<http://www.goethe.de/cesko/pekneodzacatku>

**GOETHE
INSTITUT**

Sprache. Kultur. Deutschland.

na svůj dnešní kousek připravit už doma. Měl nůžky v kapse a protlačil se k Emě nenápadně, v ranním chumlu dětí, které se tlačily před vchodem školy. „Koukám, že potřebuješ přistříhnout hřebínek,“ řekl a dřív, než Darkovi došlo, co chce udělat, zvedl ruku s nůžkami a ustříhl Emě pramen vlasů. Usmíval se přitom a Ema se na něj taky usmívala. Nedokázala si v té rychlosti dát dohromady, co se stalo. Nevěděla, že má na temeni směšnou štětku a že se stane terčem ještě stupidnějších vtipů než jindy. Usmívala se, protože úsměv byl její nejpřirozenější výraz.

I teď ho měla ve tváři. Popruhy aktovky si přidržovala oběma rukama, vzhlížela k učitelce a pusou od ucha k uchu, horlivě kývala hlavou.

Přistřižená šošolka vlasů se jí pohupovala na hlavě jako malé rezavé košťátko.

„Ahoj!“ vykřikla, když Darka uviděla. Rozběhla se mu naproti a obejmula ho kolem pasu. „Co jsi mi přinesl?“

Pokaždé se ho ptala, co jí přinesl. Určitě myslela, že když nejsou spolu, nedělá Darek nic jiného, než pro ni shání dárky.

(...)

Sáhl do kapsy. Ještě před chvílí v ní měl čokoládový bonbon od Michala, teď nahmatl jenom kus kůry. Bonbon byl pryč. Musel ho vytrousit u hřbitova, když se rval s Hugem. Podal Emě kůru: „Na!“

„Co to je?“ „Lodička.“ Nedůvěřivě kůru obracela v prstech. „Kde?“

„Vevnitř.“

„Tak ji vyndej.“

„Až doma.“

„Proč?“

Darek už chtěl odpovědět, že potřebuje nůž, aby loď z kůry vyndal, když vtom mu učitelka Paterová položila ruku na rameno. „Moc jsme ráno plakali,“ zašeptala mu soucitně zezadu do ucha. Když mluvila o Emě, nasazovala truchlivý tón a mluvila v první osobě množného čísla. Obojí bylo Darkovi protivné. Podrážděně se k ní otočil. „Kvůli čemu?“ zeptal se. Učitelka si místo odpovědi významně sáhla na temeno, ale hned zase dala ruku pryč, aby Emě nepřipomněla ustříhnuté vlasy, zřejmý důvod ranního pláče.

„To doroste,“ ujistil ji Darek se zdůrazněnou bezstarostností. Její soucit mu vadil. Byla hodná, aspoň matka to tvrdila. Vzala si Emu do třídy i přes její problém a Darek věděl, že se jí věnuje víc než ostatním dětem, ale stejně ho něco

Ukázka z knihy Ivy Procházkové „Uzly a pomeranče“ (str. 6-16) vydané nakladatelstvím Albatros v roce 2011.

© Albatros Praha, 2011. Veškerá práva vyhrazena.

<http://www.goethe.de/cesko/pekneodzacatku>

**GOETHE
INSTITUT**

Sprache. Kultur. Deutschland.

v učitelčině chování popuzovalo. Podceňovala Emu. Chtěla po ní věci, které by zvládl i šimpanz. Myslela si to, co všichni v Poseku: že je Ema debilní. Nikdy by to slovo neřekla, protože ho považovala za urážlivé, ale její přehnaná shovívavost urážela zrovna tak.

(...)

Zvedla košík, ze kterého vykukovaly sešity, otevřela dvířka auta a kývla na rozloučenou. „Tak hezké odpoledne!“

„Na shledanou,“ řekl Darek a chytil Emu, která se v posledním okamžiku chystala k učitelce rozběhnout a zadržet ji. Lidi, které měla ráda, odmítala pouštět ze své blízkosti. Chytala je za ruce, za šaty, kolem pasu, fňukala a dělala všechno pro to, aby neodcházeli. I teď sebou škubala v Darkově sevření tak dlouho, dokud jim učitelčin vůz nezmizel z očí. Teprve pak se uklidnila. Vzpomněla si na kůru a znovu ji začala obracet v prstech. Hledala schovanou loď.

„Kde je?“

„Vevnitř,“ řekl Darek na půl úst a vykročil k domovu. Neměl náladu se s Emou vybavovat, chtěl si přemýšlet o svých věcech. Ale to se mu v její přítomnosti málokdy podařilo. Nenechala se odbýt.

„Ukaž!“ naléhala. „Kde?“

„Tady je příď,“ řekl a ukázal na špičatý hrot kůry.

„Co je příď?“

„Předek.“

„A kde je zadek?“

„Přece tady,“ neodpustil si a plácl ji přes zadek. Rozpřáhla se, aby mu to oplatila, ale popoběhl dopředu. Rozběhla se svým neohrabaným způsobem za ním. Aktovka jí poskakovala na zádech a ruce jí ploutvovitě plandaly kolem boků. *Ani běhat neumí! Plácá sebou jak ryba na břehu!* pomyslel si otráveně a radši na ni počkal. Byli kousek od obchodu, nejživějšího místa celé vesnice, nechtěl budit zbytečnou pozornost. Věděl, že sousedky postávající před vchodem proberou každého, kdo jde okolo. Určitě si všimnou i Eminy šošolky a Darkova roztrženého svetru a hned to okomentují. Vzadu na Nádražní cestě navíc zahlédl Hanku. Skloněná nad řídítky přijížděla od vlaku. Blížila se k rozcestí, ještě Darka neviděla a tím mu dala příležitost rychle si hodit vlasy do očí a zatvářít se znuděně. Měl ten výraz nazkoušený před zrcadlem, věděl, že ho dělá starší. Před Hankou chtěl

Ukázka z knihy Ivy Procházkové „Uzly a pomeranče“ (str. 6-16) vydané nakladatelstvím Albatros v roce 2011.

© Albatros Praha, 2011. Veškerá práva vyhrazena.

<http://www.goethe.de/cesko/pekneodzacatku>

**GOETHE
INSTITUT**

Sprache. Kultur. Deutschland.

vypadat co nejdospěleji.

Ema zůstala stát u reklamy na Magnum.

„Koupíš mi zmrzlinu?“ zeptala se. Zmrzlina byla na poutači zvětšená do rozměrů pádla a orosená čokoládová poleva sváděla k nakousnutí. Kdo se na ni podíval, musel cítit posvátnou úctu. Zmrzlina Number One. Nepřicházelo v úvahu, aby něco tak mimořádného dostal člověk pro nic za nic. Ještě k tomu ve všední den. Mohla to být odměna za dobrou známku z důležitého testu anebo dárek od trenéra za důstojné místo v Poháru dorostenců.

„Víš, co stojí?“ odpověděl Darek otázkou.

„Co stojí?“

„Moc peněz. Pojd!“

Chytil sestru za ruku. Ema se mu vyšklubla, opřela se oběma rukama o poutač a otevřela pusu. Vypadalo to, jako by chtěla zmrzlinu z reklamy slíznout.

„M – a – g – u – m,“ hláskovala pomalu. „Koupíš mi Magum?“

„Vypadlo ti N. Nejmenuje se Magum, ale Magnum,“ opravil ji. „A ještě jsme neobědvali. Tak si nech zajít chuť.“

„Nechci oběd, chci zmrzlinu,“ zakňourala. „Tuhletu!“

„Já bych toho chtěl!“ utrl se Darek a ve snaze konečně pokračovat v cestě Emu lehce postrčil. Sevřela rukama poutač a držela se, co mohla. Darek cítil, jak se mu žene krev do hlavy. Měl chuť na sestru zařvat, popadnout ji a násilím ji táhnout pryč. Jenže právě to udělat nesměl. To bylo úplně nejhorší řešení. Musel najít způsob, jak ji ošidit, jak odlákat její pozornost, aby na zmrzlinu zapomněla.

„Hele!“ řekl. „Vidělas ji?“

„Koho?“

„Tamhle!“

Ema otočila hlavu a upřeně hleděla směrem, kam ukazoval a kde nic nebylo.

„Vidíš?“ zeptal se a vzal ji za ruku. Tentokrát se mu nevytrhla.

„Co?“ vydechla s napjatým výrazem.

„Musíme jít blíž,“ řekl a cítil se provinile jako vždycky, když sestru podváděl. Bylo tak snadné věšet jí bulíky na nos, že z toho měl výčitky svědomí. Ale byla to nejspolehlivější metoda, jak se vyhnout pláči a křiku.

„Co? Kde? Co?“ opakovala a nechala se krok za krokem odvádět od obří zmrzliny.

„Co tam je?“

„Před chvílí se schovala za strom,“ pokračoval Darek bez nejmenšího tušení,

Ukázka z knihy Ivy Procházkové „Uzly a pomeranče“ (str. 6-16) vydané nakladatelstvím Albatros v roce 2011.

© Albatros Praha, 2011. Veškerá práva vyhrazena.

<http://www.goethe.de/cesko/pekneodzacatku>

o čem vlastně mluví.

„Kočka?“

S ulehčením přikývl. Kočka byla dobré vysvětlení.

„Jakou měla barvu?“

„Běž se podívat.“

Už Emu nemusel táhnout, sama se rozběhla dopředu k velkému topolu, kterým končila náves.

(...)

„Ahoj, Darku!“ Hančin hlas k němu dolétl z bezprostřední blízkosti a způsobil mu lehké mrazení kolem páteře. Otočil se.

„Ahoj.“

Připravený znuděný výraz se rychle rozpadl pod účinkem jejího pohledu. Nejčernější oči z Poseku, genetické dědictví rodiny Bulisových. Michalovy duhovky byly taky hodně tmavé, ale působily vypoukle jako vajíčka. Hanka měla v očích nebezpečnou hloubku. Člověk se na ni nemohl dívat přímo. Dřív nebo později musel uhnout pohledem, jinak by se něco stalo. Darek nevěděl co, doposud s tím neexperimentoval.

„Budeš odpoledne doma?“ zeptala se a sundala nohy z pedálů.

„Nevím,“ snaha o rekonstrukci znuděného výrazu. „Proč?“

„Potřebuju sestavit elektrický obvod.“

„Gratuluju.“

„Sama to nezvládnu.“

„Ale zvládneš.“

„Darku, prosím!“ zaškemrala. Dotkla se zvonku, aby svou prosbu podpořila. Darek otálel. Dělat mu dobře nechat se prosit. Hanka byla o rok starší než on, jezdila do gymnázia, velká část jejího života se odehrávala ve městě. To, že neměla buňky na fyziku, nijak nesnižovalo její sebevědomí. Loni na podzim ji viděl na náměstí v Bruntále v hloučku spolužáků, všichni vypadali suverénně, dávali najevo, že jim patří svět. Darek se tenkrát postavil obličejem k výkladní skříni, protože si ve svých manšestrových kalhotách a vyžehlené košili najednou připadal trapně buransky. Byl rád, že si ho nevšimla, nebo to aspoň předstírala.

„V kolik?“ Znovu zavadila prstem o zvonek, dožadovala se odpovědi. „Jestli nemáš čas odpoledne, můžu se stavit večer. Nebo přijď ty k nám.“

Ukázka z knihy Ivy Procházkové „Uzly a pomeranče“ (str. 6-16) vydané nakladatelstvím Albatros v roce 2011.

© Albatros Praha, 2011. Veškerá práva vyhrazena.

<http://www.goethe.de/cesko/pekneodzacatku>

**GOETHE
INSTITUT**

Sprache. Kultur. Deutschland.

Mluvila o čase jako o něčem, s čím se dá zacházet, co se dá zorganizovat. Darkův čas byl neorganizovatelný. Rodinné pohromy měly ve zvyku dostavit se zčistajasna, člověk je nemohl předvídat, nemohl se proti nim vyzbrojit, leda jim utéct. Ale nakonec ho stejně dohonily.

„Přijď ve čtyři,“ řekl. Uprostřed odpoledne byla větší naděje, že se otec nevrátí domů. A když se přece vrátí, bude střízlivý. A když nebude, zaleze do ložnice. Ve dne se za svoji opilost styděl.

„Díky!“ Hanka ho obdařila vděčným úsměvem, šlápla do pedálů a rychle ujížděla pryč. Darkovi to nedalo a ohlédl se za ní. Vlasy se jí třepotaly kolem hlavy, v levém boltci se jí houpala náušnice ve tvaru spirálky s velkou křišťálovou kapkou na konci. Vypadalo to, jako kdyby jí plakalo ucho. Darek přemýšlel, jestli už se s někým líbala. Ve čtrnácti letech a s takovýma očima se to dalo předpokládat, ale rád by měl jistotu. Když se na to onehdy zeptal Michala, nedokázal mu dát jasnou odpověď. „Blázne, mně se asi svěřuje! Ale lepší se na ni jeden šampon z Bruntálu,“ řekl. „Takovej vlezoun. Už k nám i párkrát přijel.“ To byla zajímavá informace. Naznačovala, že Hanka proti vlezounům nic nemá. Darek přemýšlel, jestli by se místo znuděného výrazu neměl začít taky lepit.

Ukázka z knihy Ivy Procházkové „Uzly a pomeranče“ (str. 6-16) vydané nakladatelstvím Albatros v roce 2011.

© Albatros Praha, 2011. Veškerá práva vyhrazena.

<http://www.goethe.de/cesko/pekneodzacatku>

**GOETHE
INSTITUT**

Sprache. Kultur. Deutschland.